

2 Μαΐου 2017

Γιατί η Εκκλησία δεν χρησιμοποίησε τα μουσικά όργανα μέσα στην λατρευτική της ζωή; (Νεόφυτος Μοναχός Γρηγοριάτης)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Για το πρώτο μέρος του άρθρου βλέπε εδώ](#)

Στο δεύτερο αυτό μέρος της αναφοράς μας στη Βυζαντινή Εκκλησιαστική Μουσικά εν συγκρίσει με την μουσική της φιλαυτίας, θα δούμε υπό τύπον ερωταποκρίσεων την ανθρώπινη φωνή, τον ρυθμό, τον έμμετρο λόγο και την κοινή κλίμακα μουσικών συχνοτήτων της κοινής ανθρώπινης φύσεως, για να μεταδώσει το νόημα και το γράμμα των κειμένων της ορθοδόξου υμνολογίας, της λατρευτική ζωής της Εκκλησίας μας και την προσωπική πνευματική μυστηριακή υφή, ύφος, χροιά. Επέλεξε το καλύτερο από τα υπάρχοντα εκφραστικά μέσα.

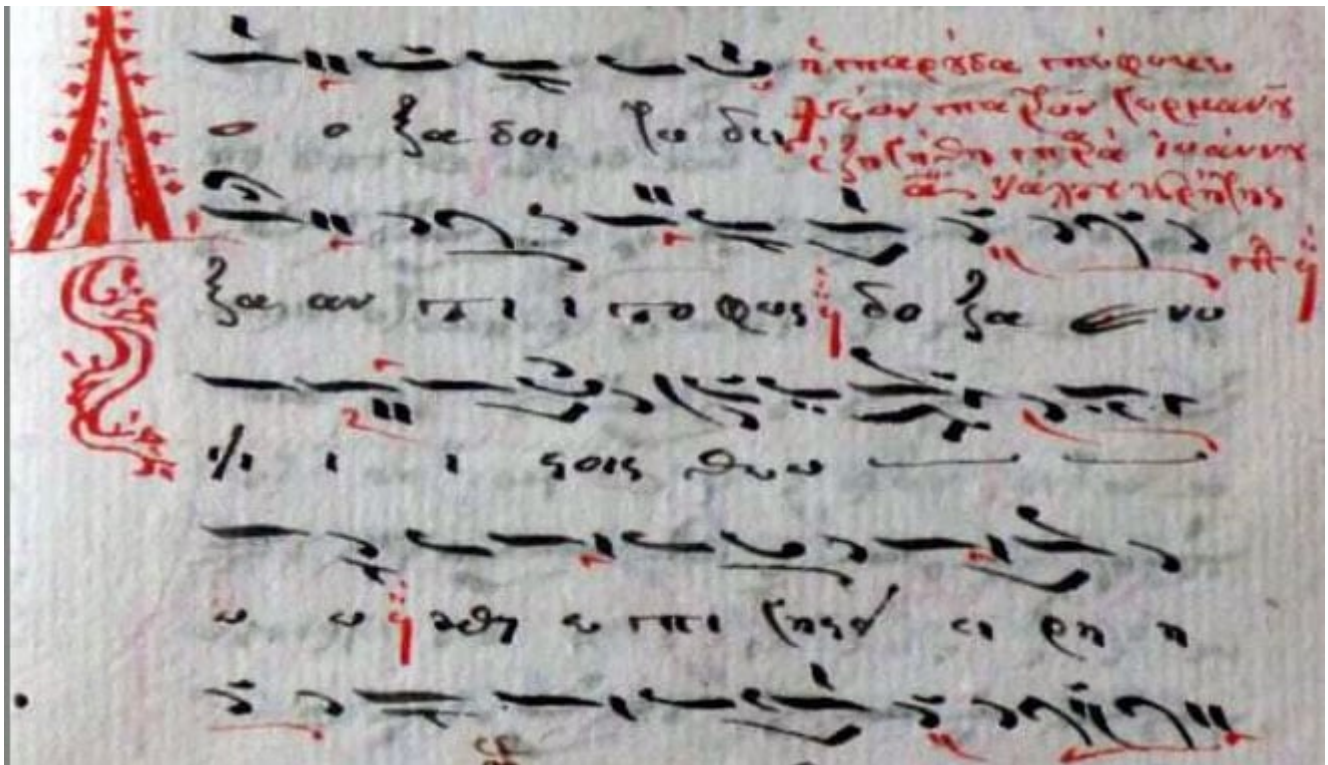
Ερώτηση 1^η: Τί εχρησιμοποιεί μέχρι σήμερα η Ορθόδοξη Εκκλησία στη Λατρευτική ζωή της, για να πετύχει τον σκοπό της, που είναι η πνευματική ανάταση, το προοδευτικό ανέβασμα των εκκλησιαζομένων πιστών, η κοινωνία Θεώσεως, ενώσεως με τον Θεό;

Απάντηση: Η Ορθόδοξη Εκκλησία εχρησιμοποίησε και χρησιμοποιεί μέχρι σήμερα κυρίως την μουσική και τον λόγο σχεδόν ταυτόχρονα με την αρχή της πορείας της στον κόσμο.

Η Μουσική ως μορφή και σχήμα πολιτισμού προϋπήρχε της Εκκλησίας και δεν απορρίφθηκε ως μέσον για την επίτευξη του σκοπού της. Εάν σήμερα θέλουμε να βρούμε την ιδανική για την λατρευτική ζωή μας μουσική ένδυση και βοήθεια, θα πρέπει να αναζητήσουμε στις αρχές της ζωής της Ορθοδόξου Εκκλησίας το σκεπτικό που οδήγησε τους πρώτους υπευθύνους της Θείας Λατρείας της, να χρησιμοποιήσουν την Μουσική και μάλιστα την Αρχαία Ελληνική Μουσική, απηλλαγμένη από πάθη, κεκαθαρμένη και μεταμορφωμένη από Αγίους Πατέρες μουσικά κατηρτισμένους όπως ήσαν οι οικουμενικοί μας Διδάσκαλοι Μέγας Αθανάσιος, Πατριάρχης Αλεξανδρείας, Μέγας Βασίλειος, Αρχιεπίσκοπος

Καισαρείας Καππαδοκίας, Αμβρόσιος, Μεδολάνων και Γρηγόριος Διάλογος, Πάπας Ρώμης.

Η Μουσική αυτή ονομάσθηκε Βυζαντινή Εκκλησιαστική Μουσική, που είναι συνέχεια της Αρχαίας Ελληνικής Μουσικής και επενδύει από τότε μέχρι σήμερα τον λόγο και τα κείμενα της ορθόδοξου υμνολογίας της Εκκλησίας, προκαλώντας την πνευματική ανάταση και το προοδευτικό ανέβασμα των εκκλησιαζομένων πιστών. Έτσι τους οδηγεί να εντάσσονται στην κοινωνία Θεώσεως, στην ένωση με τον Τριαδικό Θεό μέσα στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Είναι δοκιμασμένη η αντοχή και η πνευματική ωφέλεια της Βυζαντινής Μουσικής, που αποδίδεται αποκλειστικά από την ανθρώπινη φωνή, τον ρυθμό κλπ. Γι' αυτό και η Εκκλησία εχρησιμοποίησε την ανθρώπινη φωνή, τον ρυθμό, τον έμμετρο λόγο και την κοινή κλίμακα μουσικών συχνοτήτων της κοινής ανθρώπινης φύσεως, για να πετύχει τον σκοπό της.

Ερώτηση 2^η: Γιατί η Ορθόδοξη Εκκλησία εχρησιμοποίησε την ανθρώπινη φωνή, τον ρυθμό, τον έμμετρο λόγο και την κοινή κλίμακα μουσικών συχνοτήτων της κοινής ανθρώπινης φύσεως και όχι οτιδήποτε άλλο στην Λατρευτική της ζωή;

Απάντηση: Η Ορθόδοξη Εκκλησία εχρησιμοποίησε τα πιο πάνω αναφερθέντα μέσα διότι η ανθρώπινη φωνή είναι κοινή σε όλους τους ανθρώπους, καλλίφωνους και παράφωνους, οι οποίοι με μια κατάλληλη μουσική παιδεία εμπορούσαν να ψάλλουν ύμνους στους ήχους της Αρχαίας Ελληνικής Μουσικής που έγινε Βυζαντινή και Εκκλησιαστική, μέσα στις Λατρευτικές Συνάξεις της Εκκλησίας,

πραγματοποιώντας τον σκοπό της ανθρώπινης φύσεως: να συντονίζει με την μουσική την δοξολογία του Σύμπαντος Κόσμου προς τον Θεό. Σύμφωνα με τον Άγιο Γρηγόριο Νύσσης κατασκευάστηκε ο άνθρωπος προς εργασία της μουσικής. Δεν βλέπεις, λέγει ο Άγιος Γρηγόριος, ότι η κατασκευή του ανθρώπινου στόματος είναι τέτοια ώστε να αποδίδεται με την μουσική η δοξολογία του Σύμπαντος Κόσμου προς τον Θεό;

Όμως μπορούμε να εξετάσουμε και τις αισθήσεις του ανθρώπου: Την αφή, την ακοή, την όραση, την γεύση, την όσφρηση. Το έμβρυο μόλις συλληφθεί τι αντιλαμβάνεται πρώτα από όλα; Η πρώτη του αίσθηση που αναπτύσσεται είναι η ακοή. Τί ακούει; Ακούει την καρδιά της μητέρας του και αυτά που ερεθίζουν τις αισθήσεις της μητέρας του. Αυτά επηρεάζουν και την όλη πρόοδο της εγκυμοσύνης και την λειτουργία της ανθρώπινης προσωπικότητας του εμβρύου. Ακούει το έμβρυο τον ρυθμό της καρδιάς της μητέρας του, ντουκ-ντουκ.

Ποια σχέση έχει ο ρυθμός με τον άνθρωπο; Από τα πρώτα βήματα αναπτύξεως του εμβρύου, αναγνωρίζουμε ως άνθρωποι στον εύρυθμο κτύπο της καρδιάς του έτερου σώματος που ανήκει στην μητέρα του, την ίδια του την ζωή, συμμετέχει στον ρυθμό της ζωής ή η συμμετοχή σε αυτόν τον ρυθμό της ζωής είναι η ίδια η ζωή και κάθε αρρυθμία σημαίνει θάνατος και για την μητέρα και για το έμβρυο. Όπως στο έμβρυο η συμμετοχή, η συνύπαρξη, ο συντονισμός στον ρυθμό του ετέρου σώματος που ανήκει στην μητέρα του, είναι επιβεβλημένη και σημαίνει ζωή, έτσι και υπενθυμίζει (ξυπνά μνήμες) ότι μόνο με την συμμετοχή στον ζωντανό οργανισμό της Εκκλησίας ωριμάζει, αναπτύσσεται πνευματικά και γεννιέται στην όντως ζωή.

Αν η μητέρα ψάλλει ή τραγουδά, είναι ευτυχισμένη ή δυστυχισμένη, αυτά τα ακούει και τα αισθάνεται το έμβρυο. Είναι σχέση προσωπική, οντολογική, μουσική έλλογη και με λογική ρυθμική προσωδιακή σχέση προετοιμάζεται το έμβρυο να μεταβεί από την σκοτεινή μήτρα στον φωτεινό κόσμο της ανθρώπινης κοινωνίας, που περιμένει το έμβρυο μετά από εννιά μήνες κυοφορία: Μεταβαίνει από το σκοτάδι στο φως, από την σκλαβιά του περιορισμού στην ελεύθερη ζωή. Και όταν γεννηθεί το παιδί, το πρώτο που κάνει είναι να εκδηλωθεί με τη φωνή του. Κλαίει γοερά, δείγμα ότι γεννήθηκε άνθρωπος. Προκαλεί δάκρυα χαράς στη μητέρα του, που είναι τώρα και στο εξής η τροφός, η χαρά, η λύπη, η τρυφερότητα, η αγάπη, η πρώτη παρηγορία του νεογέννητου βρέφους.

Γιατί τα λέμε αυτά; Διότι ο άνθρωπος μέσα στην εκκλησία είναι σαν το έμβρυο στη μήτρα της μητέρας του.

(Μιλάμε πάντα για τους ανθρώπους που θέλουν να σωθούν δια της Εκκλησίας και

εν τη Εκκλησία.). Οι αγωνιζόμενοι Χριστιανοί και οι κατηχούμενοι γίνονται ζωντανά μέλη της Εκκλησίας, χρησιμοποιώντας κοινά πράγματα σε όλους τους ανθρώπους: Τον ήχο, την ακοή, την ανθρώπινη φωνή, τον ρυθμό, τον έμμετρο λόγο και την κοινή κλίμακα μουσικών συχνοτήτων της κοινής ανθρώπινης φύσεως, αυξάνοντας πνευματικά, κυοφορούμενοι μέσα στην μήτρα της Ορθόδοξου Εκκλησίας, λύνοντας ο καθένας τα προβλήματα του, νοιώθοντας τις χαρές, τις λύπες;, την τρυφερότητα, την αγάπη ή το μίσος, την ταραχή ή την ειρήνη. Και μέσα από το σκοτάδι του θανάτου μεταβαίνουν στο άκτιστο Φως του Χριστού, που είναι το Αρχέτυπο του «κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν Θεού» πλασμένου ανθρώπου.

Ερώτηση 3^η: Τί συμβαίνει τώρα με τα μουσικά όργανα; Γιατί η Ορθόδοξη Εκκλησία δεν τα εχρησιμοποίησε μέσα στην Λατρευτική της ζωή;

Απάντηση: Τα μουσικά όργανα έχουν δικό τους ήχο το καθένα, που κατά πλειοψηφία δεν ταιριάζει με τις ανθρώπινες φωνές, ακοές, ήχους. Έχουν δικό τους ρυθμό, μεγάλες κλίμακες, υψίτονες και βαρύτονες, που δεν μπορεί η οποιαδήποτε ανθρώπινη φωνή να αποδώσει. (Υποτάσσονται στα μουσικά όργανα, στο ρυθμό και στην μουσικά τους οι ανθρώπινες φωνές, όταν συνεργάζονται με ορχήστρες, σε μουσικές εκδηλώσεις.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία χρησιμοποιεί το κοινό σε όλους τους ανθρώπους και αναγνωρίσιμο από όλους σε όλες τις εποχές μουσικό όργανο, την ανθρώπινη φωνή. Στις συχνότητες της ανθρώπινης φωνής αναγνωρίζουμε όλες τις μνήμες που από

μικρά παιδιά έχουμε ζήσει, την παρηγορία, την χαρά, την λύπη της φωνής της μητέρας μας, μνήμες της βρεφικής ηλικίας, στοργής, θαλπωρής, ασφάλειας κλπ., που ενοιώθαμε στην αγκαλιά της μητέρας μας. Τις συχνότητες αυτές τις εκάναμε μουσική κλίμακα, τις εχρησιμοποίησαμε στην Θεία Λατρεία, ζούμε την ασφάλεια, την θαλπωρή, την αγάπη, την στοργή της αγκαλιάς της Μητέρας Εκκλησίας μας.

(συνεχίζεται)